

DSO-III-071-9/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na zapytanie poselskie nr 274 z dnia 15 marca 2016 r., złożone przez Pana Dariusza Piontkowskiego, Posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawie możliwych zmian w obciążeniu sędziów obowiązkami administracyjnymi na rzecz obowiązków związanych z orzekaniem na rozprawach, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Rozwiązanie przewidziane w art. 11 § 2 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 133 ze zm.), określanej dalej skrótem u.s.p., zgodnie z którym przewodniczącym wydziału ksiąg wieczystych oraz wydziału gospodarczego do spraw rejestru zastawów jest referendarz sądowy, zostało wprowadzone do ustroju sądów powszechnych z dniem 28 marca 2012 r. ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2011, poz. 1192). Jednocześnie postanowiono wówczas, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami, funkcję przewodniczącego wydziału ksiąg wieczystych można powierzyć sędziemu. Z dniem 1 stycznia 2016 r. wskazano, iż funkcję przewodniczącego wydziału ksiąg wieczystych można powierzyć także asesorowi sądowemu.

Analizując znaczenie tego rozwiązania, należy pamiętać, iż jednocześnie ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* wprowadzała do ustroju sądów powszechnych regulację w art. 22a § 2, zgodnie z którą do wydziału ksiąg wieczystych oraz wydziału gospodarczego do spraw

rejestrów zastawów przydziela się wyłącznie referendarzy sądowych, chyba że nie jest to możliwe.

W uzasadnieniu ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* napisano, że cyt. „Ustalenie podziału czynności w sądzie pozostaje kompetencją właściwego prezesa sądu, z zachowaniem opiniodawczej roli kolegium sądu. Projekt precyzuje jedynie pojęcie podziału czynności, w szczególności włączając w jego zakres decyzje w przedmiocie rozmieszczenia sędziów i referendarzy sądowych w poszczególnych wydziałach oraz instancjach w ramach pionów orzeczniczych, a także określając główne cele i reguły jego ustalania. Wprowadza się przy tym regulację, zgodnie z którą do wydziałów ksiąg wieczystych oraz wydziałów gospodarczych do spraw rejestrowych kierować należy wyłącznie referendarzy sądowych (chyba że nie będzie to możliwe, przede wszystkim z uwagi na braki kadrowe w tej grupie zawodowej), którzy z zasady będą tam także pełnić funkcję przewodniczącego wydziału. To rozwiązanie umożliwi włączenie sędziów, dotychczas wykonujących czynności w tych wydziałach, w sprawowanie wymiaru sprawiedliwości w pozostałych wydziałach sądu, zwłaszcza tych wymagających wzmocnienia kadrowego. (...) Ponadto, zaproponowane rozwiązanie realizuje zalecenia odciążenia sędziów od obowiązków, które mogą w sądach wykonywać inni urzędnicy, a jednocześnie zapewnia równomierne rozłożenie tych obowiązków, których nikt poza sędziami wykonać w sądach nie może.”

Zaznaczam, iż powierzanie sędziom i referendarzom sądowym funkcji należy do kompetencji prezesa sądu - vide art. 22 § 1 pkt 1 lit. c u.s.p. Stąd też każdorazowo to prezes sądu przeprowadza ocenę zaistnienia ustawowych przesłanek, które pozwalają na powierzenie funkcji przewodniczącego wydziału ksiąg wieczystych sędziemu. To prezes sądu w wypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami, funkcję tę powierza sędziemu.

Minister Sprawiedliwości w ramach sprawowanego nadzoru zewnętrznego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych, kierując się potrzebą usprawnienia działalności wymiaru sprawiedliwości, w ustalonych na podstawie art. 37 g § 1 pkt 2 u.s.p. ogólnych kierunkach wewnętrznego nadzoru administracyjnego na rok 2015 i 2016, adresowanych do prezesów sądów apelacyjnego, ujął m.in. problematykę wykorzystania sędziów w wydziałach ksiąg wieczystych. Informuję zatem uprzejmie, że w ogólnych

kierunkach wewnętrznego nadzoru administracyjnego na rok 2015 znalazły się kierunki dotyczące: 1) badania prawidłowości przydziału sędziów i referendarzy sądowych do poszczególnych wydziałów oraz obciążenia ich pracą w celu wyrównania obciążeń między wydziałami i pionami orzecznictwymi, 2) monitorowania obciążenia sędziów funkcyjnych w aspekcie wzmocnienia efektywnego wykorzystania ich w pracy orzecznictwowej, 3) a także ocena efektywności wykorzystania sędziów w wydziałach ksiąg wieczystych i gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego.

Z kolei w ogólnych kierunkach wewnętrznego nadzoru administracyjnego na rok 2016 ponownie ujęto problematykę wymienioną powyżej w pkt 1 i 2 oraz w pkt 3, przy czym ostatni z tych kierunków nieco zmodyfikowano, nadając mu następującą treść: kontrola zasadności przydziału sędziów, asesorów sądowych do wydziałów ksiąg wieczystych i wydziałów gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego, a także zakresu ich orzekania w tych wydziałach na tle potrzeb kadrowych w pozostałych pionach orzecznictwowych sądu (art. 2 § 2 i 2a oraz 22a § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, tj. Dz.U. z 2015 r. , poz. 133 ze zm.).

Odpowiadając więc na pytanie Pana Posła cyt. „Czy Ministerstwo planując zwiększenie obciążenia sędziów obowiązkami związanymi z orzekaniem na rozprawach, przy ograniczeniu wykonywania obowiązków administracyjnych, brało pod uwagę realizowanie w praktyce art. 11 par. 2a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych?” stwierdzam, iż powyższa tematyka ogólnych kierunków wewnętrznego nadzoru administracyjnego, adresowanych do prezesów sądów apelacyjnych, dowodzi, iż Minister Sprawiedliwości w ramach nadzoru zewnętrznego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych uwzględnił potrzebę realizacji w praktyce rozwiązań, do których nawiązał Pan Poseł, a mających na celu podniesienie efektywności wykorzystania sędziów i referendarzy sądowych w pracy orzecznictwowej oraz prawidłowości ich przydziału do poszczególnych wydziałów.

Analiza danych statystycznych dotyczących pionu ksiąg wieczystych wskazuje, iż na przestrzeni ostatnich lat limit etatów sędziowskich w tym pionie uległ istotnemu zmniejszeniu. Zauważam, że na koniec 2006 r. liczba sędziów i wakujących stanowisk sędziowskich w ramach limitu (na ostatni dzień okresu statystycznego) wynosiła 331,117, podczas gdy na koniec 2015 r. już 140,542. Warto przy tym zauważyć, że na koniec roku 2011, poprzedzającego wprowadzenie powołanych wyżej rozwiązań prawnych, w pionie

ksiąg wieczystych liczba sędziów i wakujących stanowisk sędziowskich wynosiła 247,785. Oznacza, to, iż największa redukcja etatów sędziowskich miała miejsce w okresie po wprowadzeniu wspomnianych wyżej regulacji prawnych, co dowodzi, iż są one realizowane w praktyce, podobnie jak i wskazane wyżej ogólne kierunki wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Sędziowie zatrudnieni wcześniej w wydziałach ksiąg wieczystych skierowani zostali do wydziałów procesowych, a więc tych, w których z zasady sprawowany jest wymiar sprawiedliwości, a nie zadania z zakresu ochrony prawnej. Na przestrzeni lat sukcesywnie następuje także powierzanie funkcji przewodniczących wydziałów ksiąg wieczystych referendarzom sądowym. Przykładowo w 2011 r. we wszystkich 348 wydziałach ksiąg wieczystych funkcje te pełnili sędziowie. Na koniec 2015 r. funkcje te w 112 wydziałach pełnili referendarze sądowi.

Zauważam dodatkowo, że w uchwalonej przez Sejm RP poprzedniej kadencji ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* nadano nowe brzmienie przepisowi art. 11 § 2 lit. a. Zgodnie z nim przewodniczącym wydziału ksiąg wieczystych oraz wydziału gospodarczego do spraw rejestru zastawów może być referendarz sądowy. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. miała wejść w życie z dniem 1 czerwca 2015 r., lecz wnioskiem Prezydenta RP została skierowana do Trybunału Konstytucyjnego w ramach kontroli prewencyjnej, przy czym wątpliwości nie dotyczyły nowego brzmienia ww. przepisu art. 11 § 2 lit.a u.s.p.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że informacje roczne o działalności sądów powszechnych działających na obszarze poszczególnych apelacji za 2015 r. nie zostały jeszcze przedstawione Ministrowi Sprawiedliwości. Po ich rozpatrzeniu znane będą działania podjęte w celu realizacji zwłaszcza kierunku dotyczącego oceny efektywności wykorzystania sędziów w wydziałach ksiąg wieczystych i gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego. Prezesi sądów apelacyjnych zobowiązani są bowiem do przedstawienia w informacji rocznej wyjaśnień na temat realizacji ogólnych kierunków wewnętrznego nadzoru administracyjnego.

Z poważaniem

Łukasz Piebiak

/podpisano elektronicznie/